Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК · UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda" 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 22. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го ЛЮТОГО 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 4, 1984 No. 22. VOL. XCI.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬ ІНСТАЛЯЦІЮ НОВОГО ЄПИСКОПА

Парма, Огайо. — Як відомо, Апостольський делегат у З'єднаних Стейтах Америки архиєпископ Піо Лягі повідомив ще у вівторок, 20-го грудня минулого року, що Папа Іван Павло II створив нову епархію для українців-католиків в Америці з осідком в Пармі, Огайо, і призначив церкву св. Йосафата церквою-собором. На нового епарха Папа іменував дотеперішнього єпископа-помічника філядельфійського архиєпископа і митрополита Владики Стефана Сулика, Владику Роберта Михаїла Москаля. Нова епархія буде включати парохії в Огайо, Західній Віджнії, Кентаккі, Алабамі, Джорджії, Північній і Південній Каролайні, Фльориді та Західній Пенсильванії.

Владика Роберт

Новий епарх Владика Роберт побував вже в Пармі, щоб на місці зорієнтуватися в ситуації і оформити спеціяльний церковний комітет підготови до врочистої церемонії встановлення епархії на середу, 29-го лютого ц.р. Першим засіданням громадян Клівленду-Парми проводив о. Михайло Ревтюк, який був опісля обраний головою Підготовчого комітету.

До комітету, крім о. М. Ревтюка входять ще: д-р Богдан Футей, заступник голови, мгр Василь Ліщинецький, о. Іван Стевенський, Джені Бокар, д-р Володимир Базарко, д-р Ю. Лукашевич; до Бенкетової комісії увійшли: Евген Палка, Марія Дробнякович та члени Батьківського комітету; до Комісії привітання: Йосиф Новак, Богдан Данилевич, Володимир Ґбур та інші громадяни.

Як відомо з попередніх інформацій в українській пресі, в тому числі також у „Свободі", Папа Іван Павло II, на пропозицію Синоду українського католицького єпископату, очоленого Патріярхом і кардиналом Йосифом Сліпим, іменував теперішнього епарха-номіната на єпископа. Після єпископської хіротонії Владика Роберт продовжував душпастирську працю як парох собору Непорочного Зачаття ПДМ та займався іншими важливими працями.

Постійно здійснюючи обов'язки проповідника із завданням ширення Божого слова за допомогою радіо, Владика Роберт в січні 1981 року почав радіопрограму на коротких хвилях, скеровану до вірних в Україні.

УІА проголосив весняну програму

Ню Йорк (УІА — Р. С-кий). — Після кількатижневих зустрічей, широкої кореспонденції, численних телефонічних розмов і особистих контактів усталено освітню програму Українського Інституту Америки (УІА) на весняний сезон 1984 року, яка появилась у формі чепурної, ілюстрованої книжечки. Ця обширна, всебічна програма включає академічні курси, лекції, симпозіюми, суспільні програми, провідні кляси та семінари, що їх вестимуть досвідчені педагоги та інструктори і які починаються вже на початку лютого й триватимуть до кінця травня.

Курси з українознавства акредитовані для студентів Гантерського коледжу вестиме д-р Зірка М. Дерлиця, професор Нюйоркського університету, а саме: 1) українська культура II, 2) початкова (I) і 3) українська мова середнього рівня. Курси розмовної української мови вестиме д-р Олександра Кисілевська-Ткач, викладач Українського Вільного Університету. Українську історію XX століття викладатиме д-р Аня М. Проців, професор Колюмбійського університету. Незалежні студії української мови й літератури вестиме д-р Василь Омельченко, професор Гантерського коледжу. Лекції про українську кераміку (історія та практика) даватиме мисткиня і скульпторка мґр Слава Ґеруляк. Загально, освітні курси (без оплати) вестимуть такі викладачі: проф. Зірка Воронка: „Англійська, як друга мова I і II", д-р Юрій Белак: „Підготовка до високошкільного диплому (матури)"; Лідія Савойка: „Горожанський вишкіл для нових іміґрантів".

Український Інститут Америки, а зокрема його Комісія суспільної опіки, очолювана Лідією Савойкою, директоркою Іміґраційної дорадчої служби при Американській католицькій конференції, плянує продовжувати свою діяльність у формі щомісячних зустрічей старших громадян, на яких звертатиметься увагу в першу чергу на проблеми здоров'я, віджнвлення, інструкції щодо способів ведення справ з різними аґентствами, які дають допомогу старшим віком. У наглих випадках вони можуть телефонувати в день і в ночі на число: (212) 772-8489, заінстальоване в Інституті, де вони можуть отримати потрібну пораду. Найближчі такі зустрічі передбачені на суботи таких дат: 18-го лютого, 10-го березня, 7-го квітня, 12-го травня і 9-го червня

Крім цього УІА плянує бути ініціятором у плеканні кращої співзвучности між численними етнічними громадами, які творять американську „мозаїку", влаштовуючи у власних приміщеннях програми, в яких братимуть участь видатні особи різних національностей з ділянок літератури, музики, науки, освіти, журналістики тощо. Три такі зустрічі відбудуться у п'ятниці 10-го лютого, 30-го березня, і 18-го травня о год. 8-ій вечора. Координаторкою цієї програми буде Л. Савойка з її асистентом Марвином Л. Шренком.

У весняному сезоні Інсти-

Закінчення на ст. 3.

Норвежці видалили дев'ятьох совєтських „дипломатів"

Осльо, Норвегія. — Уряд Норвегії зарядив у середу, 1-го лютого, видалити з країни п'ять совєтських дипломатів і заборонив чотирьом іншим повернутися в Норвегію. Причиною, очевидно, є шпигунство совєтських „дипломатів".

Офіційно совєтські урядовці були обвинувачені в діяльності „несумісній з їхнім дипломатичним статусом", що на звичайній мові означає шпигунство.

Вигнання совєтських шпигунів наступило після арешту два тижні тому високого норвезького урядовця міністерства закордонних справ Норвегії Арне Трегольта, обвинуваченого в тому що він був совєтським аґентом.

Міністер закордонних справ Норвегії Свенн Стрей який після передачі такого розпорядження уряду совєтському послові в Осльо Дмітрієві Полянському і відповідної різкої ноти протесту, виступив на пресовій конференції.

Арештований совєтський аґент, 42-літній норвежець Трегольт, який був керівником одного із відділів міністерства закордонних справ Норвегії, признався, що він довгі роки працював на користь совєтської секретної служби КҐБ. Його арештували 20-го січня в той час, як він намагався виїхати з Норвегії з таємними документами для совєтських аґентів, які чекали його у столиці Австрії Відні.

Видаленими совєтськими „дипломатами" були: дорадник посольства Леонід Марков, перші секретарі Станіслав Черботок і Юрій Анісімов та два правники посольства Міхаїл Уткін і Анатолій Артамов.

„ЧЕЛЛЕНДЖЕР" ЗНОВУ ВИЛЕТІВ В ОРБІТУ

Так виглядатиме астронавт під час „ходження в повітрі".

Кейп Канаверал, Фла. — Міжпростірний корабель „Челленджер" знову вилетів в орбіту і перебуватиме в просторах вісім днів, кружляючи довкола Землі з п'ятьма астронавтами на покладі.

Раніше командир корабля Венс Бренд і пілот Роберт Гібсон зробили декілька посадок великим джетовим літаком на тримилевій бетоновій дорозі, де звичайно приземлюються більші пасажирські літаки, щоб випробувати приземлення „Челленджера" на Фльориді. Адміністрація міжпростірних полетів в Гюстоні, Тексас, вважає, що таким способом можна б заощадити багато коштів і клопотів з перевезенням міжпростірного корабля з Каліфорнії до Фльориди на спеціяльному літаку Буінг 747.

„Челленджер", на борті якого крім вже двох згаданих астронавтів, летітимуть ще Роналд МекНер, Брус МекКендлє і Роберт Стюарт, вилетів в орбіту о год. 8-ій рано у добру погоду. Крім багатьох завдань, які мають виконати астронавти, цим разом два астронавти ходитимуть чи літатимуть в повітрі навколо корабля у засягу 250-300 футів без жадного прив'язання до корабля. Астронавти користуватимуться модерною апаратурою з допомогою якої вони зможуть наближатися і віддалюватися від корабля.

Командир В. Бренд висловив сподівання, що погода „буде кооперувати з нами" коли наспіє час приземлення, бо тоді вони будуть першими астронавтами, що осядуть на „матірному" летовищі на Фльориді. Досі хмарна погода і дощі були одинокою причиною, чому міжпростірні кораблі мусіли приземлюватися в Каліфорнії, або в Тексасі.

Молитимуться за М. Руденка

Ню Йорк. — У неділю, 5-го лютого ц.р., кінчається термін 7-річного ув'язнення в таборі суворого режиму засновника Української Гельсінкської Групи, відомого українського письменника Миколи Руденка. Тепер він розпочинає дальшу кару п'ять років заслання, особливо загрозливого для нього з уваги на виснаження й хворобу та через небезпеку повторних арештів. Заслання його дружини Раїси закінчується щойно у 1991 році.

На заклик Закордонного Представництва Української Гельсінкської Групи українці в ЗСА і Канаді моляться за його здоров'я і силу видержати всі ці муки, в день закінчення ув'язнення М. Руденка в неділю.

В Українському Православному Соборі св. Володимира в Ню Йорку настоятель його о. прот. Володимир Базилевський відправить Молебен в намірені Миколи Руденка і Юрія Орлова ініціятора Гельсінкського руху, що також в найкоротшому часі буде звільнений з в'язниці і перевезений на п'ять років заслання, як і за здоров'я важко хворого генерала Петра Григоренка. Подібні Молебні будуть відправлені у Вінніпегу, Філядельфії, Вашінгтоні, Чикаго та в інших містах поселення вільних українців. Рівночасно закликають, щоб українські громадяни зверталися до своїх представників в Уряді з проханням вимагати звільнення в'язнів сумління — Руденка і Орлова.

Білий Дім незадоволений поставою Конґресу

Вашінгтон. — Білий Дім обвинуватив у середу, 1-го лютого, демократів в Конґресі ЗСА за їх „гру в політику" відносно проблеми Ливану і за їх проєкт резолюції, яка „допомагає" тим які виступають проти миру на Близькому Сході.

„Я не маю наміру звертати увагу на це", — коротко прокоментував президент Роналд Реґен метушню з проєктом резолюції. Президент зробив свою заяву після того, я його речник Леррі Спікс висловив гостре засудження резолюції демократичних лідерів Палати Репрезентантів, яка має намір зробити тиск на Президента розпочати „негайне виведення" американської морської піхоти з Бейруту.

„Я не сумніваюся в їх патріотизмі", — заявив Спікс, критикуючи авторів резолюції, але одночасно сказав: „Ми затривожені тим, що демократи політикують відносно дуже важливого питання закордонної політики".

„Розмови, які показують Сирії та іншим, що стали на руйнівний шлях на Близькому Сході, розмови серед нас про те, що ми не маємо зобов'язань з боку Президента і Конґресу, лише помагають і потурають цим людям', — сказав Спікс.

Проблема перебування американської морської піхоти на бейрутському летовищі була вже раніше обговорена в Конґресі, але тепер демократи роздувають її особливо. Спікер Палати Репрезентантів демократ Томас О'Нілл сказав, що він ще раніше отримав прямі запевнення від Президента, що морська піхота не буде довго в Ливані, а тепер щось не видно того кінця, тому демократи вимагають ясної політики.

Потім Білий Дім прокоментував ці слова, заявивши: „Президент завжди поступав відкрито з почуттям відповідальности керівництва" в ливанському питанні, маючи на увазі, що початкові обставини можуть змінитися.

Речник Спікс закликав демократів „згуртувати свої ряди" навколо Президента і притримуватися первісної резолюції, яка визначає термін 18 місяців для перебування морської піхоти в Ливані. Нова резолюція демократів „може заохотити непоступливість сирійців і явно підірвати мирний процес".

В АМЕРИЦІ

У НОВІЙ ПРОПОЗИЦІЇ бюджету президент Роналд Реґен виділив на фіскальний 1984-85 рік додаткову суму шість мільйонів долярів для поширення і зміцнення агенцій, для поборення і виловлювання контрабанд, які займаються перевожуванням наркотиків з Південної Америки на Фльориду, а звідти до інших стейтів ЗСА. Цю агенцію очолює особисто віцепрезидент Джордж Буш. Речник Департаменту справедливости Бредлі Мерман заявив, що в майбутньому агенція матиме більше людей до диспозиції і збільшену юрисдикцію з правом контролювати Фльориду, Пуерто Ріко, американську частину Вірджин Айленду, а також необмежене право здержувати у відкритому морі запідозрілі у перевоженні наркотиків човни і кораблі.

АЛВІН АЛМ, РЕЧНИК федеральної Агенції для збереження довкілля (ЕПА), заявив кореспондентам, що в короткому часі школи і публічні місця — клюби, театри, студії тощо — будуть змушені позбутися азбесту, матеріялу, який спричинює рака. Досі ЕПА тільки рекомендувала публічним домам добровільно усунути цей, без сумніву небезпечний матеріял із своїх будинків, але багато шкіл й інституцій байдуже поставились до цього побажання. Тепер Уряд настоюватиме на примусовому зненні не зважаючи на те, що така операція коштуватиме мільйони долярів.

ЛІКАРІ-СПЕЦІЯЛІСТИ і дослідчі інститути заявляють, що рак леґенів спричинює велике спустошення в ЗСА, а його жертвами стають в більшості жінки. Принаймні у вісьмох стейтах смертні випадки серед жінок були спричинені раком леґенів і грудей. Крайовий інститут для дослідів і лікування рака у Батезда, Мд., і Департамент здоров'я і громадської обслуги заявляють, що зібрані інформації Бюром перепису населення у стейтах Фльорида, Аляска, Гаваї, Невада, Вермонт, Вашінгтон, Тексас і Західня Вірджінія, вказують на застрашуюче явище масових захворювань на рака леґенів і грудей у жінок і збільшення числа смертних випадків. Очевидно, кажуть, дослідники цю хворобу не можна обмежувати тільки до згаданих стейтів, бо вона поширена на цілій території ЗСА.

ЗІ СТОЛИЦІ КИТАЮ Пекіну повідомили, що Китай вирішив повернутися до повних дипломатичних відносин з Голляндією після того, як голляндський уряд заборонив продавати військове спорядження для Тайвану.

КОЛИШНІЙ ПАРТНЕР правничої фірми в Ню Йорку Ґансон Гуанґ, уродженець Гонґ Конгу, який щез у 1982 році, був арештований в Китаї і засуджений на 15 років ув'язнення. Арешт і ув'язнення Гуанґа підтвердив речник міністерства юстиції Китаю і тим самим закінчив дворічний період сумнівів відносно долі пропавшого Гуанґа. Гуанґ, який закінчив факультет права на Гарвардському університеті, щез у січні 1982 року зі свого мешкання в готелі в Пекіні, і дотепер не було жадних китайських офіційних повідомлень про його долю.

„Мала Україна" в Ню Йорку загрожена

Ню Йорк. — Нюйоркський щоденник „Дейлі Нюз", у виданні з 1-го лютого ц.р., обширно інформує у статті пера Джовн Шепарт про клопоти на українському „давнтавні", про „вмираючі бизнеси", власниками у великій кількості були, або ще сьогодні є українці.

Авторка репортажу розпочинає свою розповідь від українського ресторану „Орхідея", власниця якого Марія (Муха) Підгородецька. Власницю у Ню Йорку знає мабуть кожна, зокрема молода людина, бо ресторан є улюбленим місцем української молоді, яка там знаходила не тільки українську страву, але в першу чергу свою рідну атмосферу і своє товариство, за яким тужить і до якого тяготіє кожна українська людина без огляду на вік чи професію.

Гостинниця „Орхідея" проіснувала 37 років і славилася прекрасними українськими і італійськими стравами, а понад усе борщем, варениками, капустою, голубцями, відмінною від інших „піццою" та іншими кулінарним „мистецтвом". Тепер „Орхідея", яка приміщується на розі дев'ятої вулиці на Другій авеню, стоїть перед проблемою: замкнути гостинні двері назавжди, або шукати іншого приміщення, що в теперішніх умовинах майже нездійсниме. Власник будинку, в якому приміщується український ресторан, Сідні Вайснер, зажадав від М. Підгородецької 5,000 долярів місячного комірного (ренту) замість дотеперішніх 950 долярів. Власниця готова платити йому 1,500 долярів на місяць, але він не відступає від своєї первісної вимоги.

Чи це тільки проблема „Орхідеї"? Виглядає, що ні. Перед „Орхідеєю" замкнули тут „свої брами" українські крамниці „Карпати" братів Е. і І. Лозинських, відома українська майже легендарна крамниця дрібних товарів, книжок, платівок, різьби та іншого товару „Еко" та багато інших. Деякі підприємці запитують: чи це жадоба наживи власників будинків чи... організована форма витиснення українського елементу із добре зорганізованої української дільниці, у якій приміщується в першу чергу новозбудована українська католицька церква св.Юра, Український Народний Дім Дім Пласту, Дім Українського Визвольного Фронту, Школи Українознавства, банк і Товариство „Самопоміч", Дім УСК-у, одним словом „мала Україна", як дуже часто називала в минулому цю дільницю згадана газета та інша преса.

Юрій Пастернак, управитель „Орхідеї" додав, що „ми пережили різні грізні часи, гіппісів, іппісів" та всяких інших „ісів" і зберегли наше підприємство. Але я не знаю чи ми переживемо наступ власників будинків".

Політичні і громадські активісти та постійні гості „Орхідеї" відбули спільну нараду, на яку прибули радні міста Рут Мессінджер, Міріям Фрідлендер та інші. Вони заохочували власників підприємств писати масово листи до лідерів стейтового сенату і леґіслятури Воррена Ендерсона і Стенлі Фінка, закликаючи їх підтримати законопроєкт про контролю мешканевих налогів від бизнесів. „Громада мусить організовано змагатися за свої права і мобілізувати всі сили для боротьби з несовісною наживою", — заявила Р. Мессінджер.

Кореспондентка Дж. Шепард відмічує, що М. Підгородецька прибула до ЗСА з України і дослівно з 50-ма долярами в кишені і „потиском руки" почала своє підприємство. Тепер їй сповнилося 58 років — заскоро на емеритуру і запізно для започаткування нового фаху.

Заходи в напрямі змін продовжуються, але без відповідального стейтового і міського законопроєкту буде тяжко змагатися. Громада — „великий чоловік" і спільними зусиллями може багато осягнути.

ДОПОВІДЬ В ЛМКЛЮБІ ВІДБУДЕТЬСЯ ГОДИНУ ПІЗНІШЕ

Ню Йорк. — Як повідомляють із Літературно-Мистецького Клюбу, доповідь письменника інж. Степана Ткачука на тему: „Українці в Румунії", — з уваги на смерть св. п. інж. Романа Кобринського-пересунено з години 7-ої на 8-му годину вечора.

У СВІТІ

ШІЇТСЬКА МУСУЛМАНСЬКА міліція вбила у середу, 2-го лютого, двох ливанських урядових вояків у перестрілці в Бейруті. Лідер підтримуваних Сирією друзів Валід Джумбалят заявив, що не можливо „уникнути" нового вибуху загальної громадянської війни в Ливані.

ПРЕЗИДЕНТ АРҐЕНТИНИ Рауль Альфонсін здобув нову політичну перемогу в середу, 1-го лютого, як Сенат схвалив постанову, яка реґулює законне притягнення до відповідальности військових за їхні злочини під час панування військової хунти на протязі сімох років. Теперішній уряд хоче покарати винних, але зберегти армію як установу та її командний склад.

ПРЕЗИДЕНТ ЮҐОСЛАВІЇ Міка Спіляк, відвідуючи ЗСА, сказав у середу, 1-го лютого, президентові Роналдові Реґенові, що Совєтський Союз хотів би повернутися на переговори про обмеження стратегічного озброєння, але він вимагає гнучкости з боку американців, щоб продовжувати діялог. Офіційний американський речник потім заявив, що „юґослави мають такі самі погляди, як ми, що Москва хоче повернутися до переговорів про ядерноракетне озброєння". Зустріч юґославського президента була першою зустріччю між президентом Р. Реґеном та будьяким лідером західньоевропейських комуністичних країн. Це були також перші відвідини юґославського лідера від того часу, як президент Тіто відвідав президента Джиммі Картера 1978 року. Спіляк має намір також поїхати до Москви і зустрітися з совєтським лідером Юрієм Андроповим.

КОРЕСПОНДЕНТ МОСКОВСЬКОГО бюра агентства Ассошіейтед Пресс Алісон Смейл була викликана в середу, 1-го лютого, до головної квартири совєтської служби безпеки КҐБ на Лубянку, де її переслухували на протязі двох годин. Це вже другий виклик 28-літньої кореспондентки, британської громадянки. Ще 5-го грудня її допитували на протязі п'ятьох годин. Такі заходи КҐБ оправдує обвинуваченням, що кореспондентка Смейл була пов'язана з плянами совєтського громадянина втекти на Захід.

ПОСОЛ ЧАДУ В столиці Франції Парижі, заявив, що чадські війська розбили заколотницькі війська, які прорвалися в південні райони країни, контрольовані урядовими військами. Посол Ахмад Аллям-Мі сказав, що урядові війська виступили проти колони заколотників у кількості 600 повстанців поблизу Муну, які були розбиті в цілоденних боях. В столиці Чаду Нджамені військове повідомлення заявило, що багато заколотників були вбиті або поранені, а 234 потрапили в полон.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

ВЕЛИКИЙ ГОЛОД НА СТОРІНКАХ „СВОБОДИ"

МОСКВА ЗАБИРАЄ ДЛЯ СЕБЕ ВСЕ ЗБІЖЕ З УКРАЇНИ

ВІД ПОЧАТКУ БІЖУЧОГО РОКУ ЗГИНУЛИ З ГОЛОДУ ДВА МІЛІОНИ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН

Четвер 24 серпня 1933

Львів (Західня Україна). — З радянської України повернувся до Галичини проф. Остап Менда, який перебував там три роки як професор математики в університетах. Бував він у великих містах і часто перебував теж у селах, тому добре придивився життю населення на радянській Україні. Проф. О. Менда привіз з собою зразки „хліба", яким там годують населення, а один кілограм якого коштує 70 рублів. Такого хліба певно нема в ніякому краю: стоколоса, кукіль та ще якась домішка. Проф. Менда підтвердив правдивість інформацій української національної преси про відносини на України, як також те, що тепер там почався московський терор проти всього українського та проти українців. Жертвою цього терору впали не лише Хвильовий і Скрипник, але багато інших свідомих українців, про яких ні большевицькі ні ніякі інші джерела відомостей не подають. Останніми часами, після зближення Москви з Польщею, на Україні почали переслідувати всіх галичан. Самого проф. О. Менду ГПУ арештувало й примусило виїхати за кордон радянської України, не зважаючи на те, що три роки тому його запросив туди радянський уряд як фаховця з математики.

Проф. О. Менда підтвердив правдивість відомостей, що на Україні тепер панує Москва та її московський дух. ГПУ (ЧЕКА) при помочі свого страшного терору задавило все українське життя на Радянщині .Всі писання большевицьких газет та оповідання большевицьких агентів про добробут, про розвій шкільництва, освіти й т.п. — це найбільша в світі брехня. Населення в крайній нужді. Тифи й голод винищують цілі округи, бо Москва забирає все збіже з України для себе. Біля двох міліонів українських селян загинули з голоду від початку біжучого року. Здається, що в людей загинули всякі людські почування й люди стали дикими звірями. Багато українських сіл населення цілком залишило, бо частина селян вибралася десь шукати собі їсти, а друга частина згинула з голоду, або Москва вислала її десь на каторжні роботи на далеку московську північ та на Сибір. На вулицях сіл та по шляхах валяється багато трупів умерлих з голоду людей. Вони гниють, бо нема кому їх поховати, і заражують повітря. Дорожня на все страшна. Наприклад, одна бараболя, якщо дістане її, коштує пів рубля. Взагалі деякі харчі можна дістати лише за картками, які комуністи видають собі та своїм посіпакам і слугам.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1,00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $1.25 місячно. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Привілей і обов'язок

Ми, українці в Америці, не раз завидуємо нашим канадським землякам, що вони мають куди більші впливи і значення у державній верхівці, — мають свого сенатора, своїх репрезентантів у парляментах, і, у столицях провінцій, своїх посадників міст і отримують великі фонди на наукові, мистецькі й харитативні цілі з державних, провінційних і міських джерел.

Очевидно, найпершою причиною такого стану, є циферне відношення канадських українців до інших національних груп Канади. Наприклад, у провінціях Манітобі, Альберті, і Саскачевані українці живуть такою компактною масою, що їх більше, як будь-яка інша тамошня національна група. Але поруч із яскравою різницею американського і канадського українського циферного стану і такого розпорошення українців в Америці, що вони ніде не всилі своїм числом поважно впливати на вислід виборів, є ще інший чинник, який дає перевагу нашим канадським землякам: вони дуже активні в загальному канадському житті, вони проникають в загальноканадське життя, вони більше цікавляться загальними канадськими справами — держави, провінцій, міст, їхнє знання англійської — у провінції Квебеку також французької — мови куди краще, як в масі старших віком українців в Америці.

І це вже не є вина етно-географічної статистики, а вина таки самої української громади. Тепер вже такий стан, що у керівних американських колах знають про існування української етнічної групи в Америці, — знає це Президент і віцепрезидент і дорадники Президента для справ безпеки, знає амбасадор ЗСА в Об'єднаних Націях, знають губернатори і посадники тих міст, де українці проявляють сяку-таку активність і стараються бодай за проклямацію 22-го Січня у даному стейті й місті. Але назагал українці в ЗСА мають в американських політичних колах дуже погану оцінку, як виборчий потенціял. Назагал мало котрий із кандидатів на конґресмена чи сенатора, не кажучи вже про кандидатів на президента, забігає в українців прихильників, шукає в них голосів, дармащо кожний голос у виборах може рішати про їх вислід.

Це один із парадоксів української громади в ЗСА, що вона розполітикована, але водночас мало цікавиться державно-політичними проблемами цієї країни та ще менше виявляє амбіції стати активним чинником цієї політики. А стати ним можна тільки тоді, коли активізуватися в одній із двох американських політичних партій і помалу здобувати собі там повагу. Це теж парадокс, що всі ми визнаємо шкідливість засклеплюватись у власному тісному ґетто, бо це внеможливлює ширення правди про Україну і здобування їй приятелів. Але насправді ми все ще не зовсім вийшли з ґетто, бо наша активна учать в американському громадському житті або жадна, або мінімальна.

Коли муринський провідник Джессі Джексон проголосив свою кандидатуру на президента — мільйони неґрів побігли зареєструватися на право участи у голосуванні. Немає статистики, скільки українців зареєстрованих — як республіканці, демократи чи незалежні. Але треба припускати, що є їх мало, дуже мало. Тому тепер, коли вже насправді розпочалася в Америці передвиборча гарячка, коли стало відомо, що вісім осіб старатимуться за отримання номінації від конвенції Демократичної партії, коли вже Роналд Реґен проголосив свою кандидатуру на другу каденцію — коли виборці перевиберуть або виберуть цілу Палату Репрезентантів і одну третю Сенату, численних губернаторів, стейтових репрезентантів і посадників міст — закликаємо: поспішайте всі, чоловіки і жінки громадяни З'єднаних Стейтів зареєструватися, як виборці у найближчих президентських виборах у листопаді цього року.

Які хто з нас має політичні погляди, котрий кандидат кому з нас по нутру чи не по нутру, це цілком інша тема. Йдеться про принцип — покористуватися найбільшим привілеєм, який є водночас найпершим обов'язком громадянина цієї країни — голосувати у виборах. Масова участь українців у виборах напевне зверне на себе увагу. І коли наші люди будуть щораз більше активізуватися в американському громадсько-політичному житті — ми, при всьому нашому розпорощенні і при некорисному циферному відношенні до інших етнічних груп — станемо таким чинником, з яким будуть більше рахуватися. І в очах наших співгромадян виростемо і самі себе будемо більше шанувати.

Володимир Душник

ДОГОВІР МІЖ КЕННЕДІ І ХРУЩОВИМ У СПРАВАХ КУБИ

Як повідомляють урядові чинники у Вашінґтоні, президент Реґен та його кабінет перед інвазією Ґренади, кермувалися певними директивами, що їх було прийнято в договорі між Кеннеді і Хрущовим у Відні в 1962 році. У договорі було сказано, — на що Хрущов погодився, — що Америка має леґальне право вжити силу, щоб унешкідливити аґресію на своїй (західній) півкулі.

Таку настанову мав у січні 1982 року генерал Алексaндер Гейґ, тодішній державний секретар, який плянував „мілітарну карантену" проти комуністичної Куби.

Але як і ген. Гейґ так і Державний Департамент, таки не хотіли вживати сили, хоч, згідно з точками договору президента Кеннеді і Хрущова з 1962 року, Америка мала повне право, на мілітарну інтервенцію, щоб дати відсіч кубинським наїзникам з Нікараґуа і Ґренади.

Навпаки, президент Реґен із незрозумілих причин не навів тих точок із договору з Хрущовим, а тільки згадав, що американська інвазія Ґренади наступила внаслідок прохання кількох держав-островів у Центральній Америці.

Так виходить, що Державний Департамент, стараючися втримувати зв'язок з Москвою у відновленій „холодній війні", не хотів обвинувачувати Москву за порушення договору відносно Центральної Америки.

Одначе така тактика не вдоволяє групи консервативних сенаторів (як республіканців, так і демократів), які домагаються оприлюднення цього договору. Ці сенатори переконані, що Москва систематично його порушує і тому Вашінґтон повинен його уневажнити.

Як можна було сподіватися, Державний Департамент відмовляється від оприлюднення повного тексту цього договору, далі вважаючи, що треба дати Москві нагоду повернутися до роззброєневої конференції у Женеві, з якої Кремль відкликав своїх представників тому кілька тижнів.

Ряд визначних американських колюмністів, між ними Ровленд Евенс і Роберт Новак пише, що повне оприлюднення договору між Кеннеді і Хрущовим дало б цілковите оправдання американської інвазії Гренади, проти якої виступали навіть найближчі союзники Америки, як, наприклад, Великобританія.

На думку цих колюмністів, Москва і Гавана приготовляли Ґренаду як „комуністичний трамплін", щоб у дальшому поширювати совєтсько-кубинське завоювання Центральної і Південної Америки.

Як видно, з певних причин, президент Реґен ніколи одверто не наводив тих спеціяльних порушень цього договору. Ці порушення включають впровадження до Куби нових совєтських літаків типу МІҐ-27 та різного роду електронічно-атомових приладів для підводних човнів в Ціенфуеґос, не враховуючи мільйони долярів для підтримки катастрофічної економіки Куби, та втримування сотні „совєтських дорадників".

Ці американські союзники в Европі, які явно чи секретно критикували Америку за інвазію Гренади, напевно перестали б критикувати цей мілітарний крок, якщо б вони були вповні свідомі цього, що Москва, а не Вашінґтон є розсадником хаосу і мілітарних аґресій у Центральній Америці.

СПІКЕР ПАЛАТИ Репрезентантів Томас О'Нілл, демократ з Массачусетс і, як тепер виявляється, великий противник кандидатури президента Роналда Реґена, зломив свою ранішу форму невтральности і заявився за кандидатурою колишнього віцепрезидента Волтера Мондейла, якого він підтримуватиме на Конвенції Демократичної партії. „Я робитиму все, що є в моїх силах, щоб В. Мондейл був черговим президентом З'єднаних Стейтів Америки", — заявив Томас О'Нілл кореспондентам. Очевидно, Мондейл був дуже задоволений такою заявою спікера Палати Репрезентантів, кажучи жартома, що заява О'Нілла — це 100 голосів на Конвенції.

Оксана Керч

КНЯГИНЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Усе — кошуля-вишиванка і разок намиста
І урочистість крематорію храмова
І в урні жменя попелу, і начебто навмисно
Скупих клепсидр суха газетна мова...

(В. Біляїв „На смерть Оксана Лятуринської")

Рік після смерти Оксани Лятуринської в далекому Міннеаполісі, філядельфійські поклонники поезії влаштували скромний вечір пам'яті, для якого двоє поетів — Міра Гармаш і Володимир Біляїв написали присвятні вірші, в яких віддали пошану поетці й оживили спогади тих нечисленних осіб, що знали покійну поетку з Праги в часи студій. Але дванадцять років проминуло від того вечора, коли з стіни в залі „Тризуба" дивилася поетка палаючими очима, що горіли якимсь нетутешнім вогнем, намальована Романом Василишином... Дванадцять років гробової мовчанки.

І ось появилася в Торонто книга на 813 сторінок „Оксана Лятуринська" Зібрані твори. Книга вийшла заходами приятелів покійної за фінансовою допомогою Міністерства громадянства і культури (Проєкт Вінтеріо), Української Канадської Фундації ім. Тараса Шевченка, добровільними пожертвами українських жіночих організацій Канади та приватних жертводавців. У книзі вміщена майже вся поетична творчість, зібрана в збірках „Княжа емаль", „Гусла", „Веселка", „Бедрик", „Ягілка", „Туга" та „Чар-зілля", прозовий твір „Материнки", переклади поза збірками, статті, листування, фотографії з різних періодів життя поетки та статті про Оксану Лятуринську: основні критичні огляди творчости, принагідні враження від знайомства з поеткою, спомини.

Відкриває книгу нарис Юрія Шевельова „Над купкою попелу, що була Оксаною Лятуринською" основна праця про диво-феномен „Оксана Лятуринська". Цей нарис знаходить стилеве місце для поетки і дає ключ для зрозуміння оригінальної творчости. До захоплюючої формою і змістом праці найкращого сучасного літературного критика Юрія Шевельова, що в кожному випадку стоїть на рівні оцінюваного твору, приєднується незрівняний Євген Маланюк, який окрім глибокої студії над стилем поетичної творчости О. Лятуринської, дав у вірші „Проща" такий вишуканий портрет поетки:

Аж пуща зашумить
волинська,
Й на оксамит і златоглав
В сапянцях легких
Лятуринська
Виходить годувати пав.

Ворожить про весну
колишню,
Любов вцiловує в слова,
І випускає сокіл-пісню
З гаптованого рукава.

У короткому нарисі про „одну з найяскравіших жон руських нашої поезії" підкреслює Євген Маланюк її стиль, як щось важливіше за майстерство, за талант, щось, що вказує на суверенність. Між оцінювачами поезій Оксани Лятуринської знайшлися майже без винятку найкращі сучасні знавці літератури, як Микола Оглобин-Глобенко, Юрій Лавріненко, Василь Барка, Яр Славутич, а Галина Лащенко і Улас Самчук своїми споминами заповнюють білі плями біографії Оксани Лятуринської. Про студії в празькій Академії Мистецтв та про мистецьку діяльність скульпторки і малярки написали цінні статті Микола Битинський та Володимир Січинський.

Для читачів цієї книги, не зовсім обзнайомлених з поезією, не зовсім зрозумілої поетки, книга про неї буде цікава ще й тими відомостями з досить таємничої біографії романтичної волинської дівчини, яка покинула рідний хутір і подалася до Праги, тоді мистецьких Атен, і звідти присилала на кожнорічну виставу АНУМ (Асоціяція Незалежних Українських Мистців) у Львові експонати — дивної краси звірята в стилі Майоля. Її скульптури мали великий успіх і Лятуринська мала своє добре ім'я в Галичині і тривале місце в українському мистецтві. Про неї як про поетку, мабуть, ніхто не знав. Може писала вона поезії і друкувала в Літературно-Науковому Віснику, але ніхто її не ідентифікував з славною різьбаркою. В журналі „Мистецтво", що видавав у Львові Павло Ковжун, репродукувалися її керамічні звірі, були статті про їхню авторку, але ми не пригадуємо, чи була її фотографія.... Мабуть, ні. Переглянувши світлини, вміщені в книзі, видно, що вона була вродливою і її самітнє життя викликає здивування. Зацікавлених таємницею її біографії заспокоює стаття Галини Лащенко про незавидну долю наймолодшої доньки в численній родині, батько якої бувши тираном, що спричинився до передчасної смерти улюбленої матері, насильним одруженням не по волі Оксани викликав в її душі травму на все життя. Можливо, нещасливе особисте життя поетки дало поштовх заглибленню в справах понадчасових і потойбічних що й висловлено в її „празвірах", вигадливих ляльках, писанках, поезії дивної краси, у всьому чого торкнулися її золоті руки.

Такою княгинею української поезії і володаркою німого каменя, з якого вичаровувала дивні твори залишиться вона в пам'яті сучасників, такою особливою появою буде захоплювати вона й нащадків.

В наслідок воєнних умов, мандрівок по таборах, з країни в країну і врешті за океан, поетична творчість сьогодні пропала б для читача. Тому зібрання і упорядкування поезій, друкованих по різних журналах, статтей та листування Оксаною Соловей, М. Данилюком та М. Михалевичем (усі троє з Міннеаполісу, де жила останньо і померла поетка) заслуговують на найбільшу вдячність. Ці особи, а також жіночі організації Канади, спричинилися до подвигу, який державні видавництва та наукові установи звикли зараховувати до своїх обов'язків. А так завдяки їм О. Лятуринська за словами Горація „не вся померла", бо ожила в творах чарівної краси, в чаклунській силі прадавньої мови з глибин віків волинських пущ.

Дбайливу редакцію цієї чудової книги розпочав відомий редактор Богдан Гошовський, а після його захворіння завершила поетка і письменниця Світлана Кузьменко. Мистецьку обкладинку дав графік Мирон Левицький.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про сліди на снігу

Вчора увечері впав сніг і сьогодні ранком, виходячи з хати, я зробила перші сліди на його гладкій та чистій поверхні.

Коли повернулася додому, побачила їх знову, і тим разом вони чомусь кинулися мені ввічі дуже гостро: виразні, сильні відбитки моїх снігових чобіт, спрямовані до виходу. Одинокі сліди на свіжому снігу. Ті сліди вперше немов підтвердили істину, з якою треба було вже давно погодитися і з якою треба жити, як це роблять тисячі старших людей, — самоту.

А вона проявляється у різних прерізних формах, для кожного інакша, але невідлучна приятелька щоденного життя. Кожний, що з нею живе, інакше її пізнає, інакше її відчуває та інакше старається їй зарадити.

Для одних — це постійний сум і співчуття над собою.

Для інших — це бажання відкинути її і шукати дружбу та людей.

Але і одним і іншим ця самота показується то тут то там, аби тільки її не забути.

Вона — у тиші порожнього мешкання, в якому ніхто до вас не заговорить, хіба радіо або телевізійний апарат.

Вона сідає на вашому ліжку, коли безсонними ночами надаремно прислухуєтеся, чи не почуєте як давніше, другого віддиху в кімнаті.

Вона каже вам сидіти при керівниці авт вдень і вночі, бо немає кому вас замінити.

Вона глядить із порожніх місць при столі, як сідаєте до їди.

Вона прилягає на вашому рамені, як читаєте щось цікавого і немає з ким поділитися спостереженнями.

Вона стоїть поруч вас, коли найдетеся в колі знайомих, де раніше вас знали тільки удвоє.

Вона бере вас за руку і тягне на далекий Бавнд Брук, щоб там водити по так добре відомих могилках.

Часто, однак, показує самота свою силу і невідкличність у тривіяльних подіях щоденного життя. Ви бачите її у повислому на ниточці ґудзикові від сурдута вашого старого знайомого, у обірваній заслоні на вікнах самітньої приятельки, у важкій торбі з харчами, у вигаслій жарівці високо під стелею, яку треба колись якимсь способом замінити.

Але найбільше таки вирізьблює самотність свою печать на обличчях її жертв. Відвідайте хоч раз старечий дім чи лікарню, а побачите її в цілій силі. Там люди самітні, хоч перебувають в гурті. Там самота процвітає у найгіршій своїй формі безнадійности і чекання на смерть.

Самота і старість взяли себе сильно під руку та ідуть крок у крок, спираючись одна на одну.

• • •

Дивлюсь з висоти свого вікна на мої виразні сліди кроків на снігу: дві доріжки відбиток моїх ніг — одна до виходу і одна до хати. Вони одинокі, а все ж вони таки вказують на рух, на життя і тим дають силу ставити чоло найбільшому ворогові людини — самоті.

О-КА

З НОВИХ ВИДАНЬ

Як бути „літературним амбасадором"?

Як може одна людина, працюючи одинцем, спричинитися до пропаганди української справи між чужинцями? Це питання не раз ставиться перед нами, коли ми чуємо про наше призначення, мовляв, бути амбасадорами українцями української справи на чужині. Це могло би здаватися лиш тільки романтичною фразою.

А от для Дмитра Нитченка-Чуба, немолодого українського еміґранта в Австралії, колишнього вчителя, поета й газетного кореспондента в підсовєтській Україні, а на новому поселенні — маґазинера в комерційній австралійській фірмі, це не фраза, а зовсім реальне завдання. Він не тільки, від тридцяти з лишком літ, організує українське шкільництво й літературне життя в Австралії, дописує до українських газет і видає літературні книжки й власні літературні твори українською мовою, але й у пізньому віці (йому тепер 78 років) почав видавати серію книжок англійською мовою у власних видавництвах — „Байда" і „Ластівка" в Мельбурні.

Тоді, коли перші дві книжки в тій серії („So this is Australia" і „New Guinea Impressions") були призначені для нашого власного англочитацького молодого покоління, для якого вони могли бути атрактивними легкістю розповіді й екзотичністю сюжетів, то дві недавно видані — „West of Moscow" і „How Moscow russifies Ukraine" призначені виразно для чужинецького читача і для нас можуть мати велике пропаґандивне значення.

Книжка „West of Moscow" написана легко, просто й реалістично-щиро, як спомин рядового бійця совєтської армії з її перших, нещасливих боїв із гітлерівськими наїзниками під В'язьмою. Для чужинця вона може бути справжньою ревеляцією, бо про ті майже катастрофічні поразки „непереможної" совєтської армії дуже мало писалося англійською мовою і ледве чи навіть політичні провідники англосакського світу

Закінчення на ст. 4.

Володимир Сушко

КРИЗА КИСЛОТНОГО ДОЩУ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ

Криза довкола справи кислотного дощу („acid rain"), не лише що продовжується, але і загострюється. Вона існує не тільки в Америці, але і в інших індустріяльних країнах світу, з них у першій мірі — в Европі. Але спершу погляньмо на Америку.

В Америці населення стейтів, в яких від кислотних опадів уже від довших років завмирають дерева, гине риба і нищаться будівельні матеріяли, рури і фарба, щораз гостріше починає вимагати від Уряду і від його представників ясної і негайної розв'язки цієї наболілої справи.

Це, однак, не легко зробити, бож у гру тут входять великі кошти. Треба було б в автах і фабриках, де при праці, спалюється олива і вугілля, замінити ці пальні матеріяли іншими або так їх пристосувати, щоб при спалюванні вони не видалювали в повітря окисів азоту чи двоокисів сульфату, бо саме вони при сполученні з водою в атмосфері перемінюються на вбивчі сірчані і азотні кислоти. Ці кислоти, впавши на землю з дощем, розкладають мінеральні складники, потрібні до життя, у висліді чого природа нидіє і завмирає. Втрати з того для населення — великі, не лише матеріяльні, але і моральні. Чим більше зіндустріялізована країна, тим більше таких кислот сьогодні підіймається у повітря.

Під сучасну пору в Північній Америці північносхідні стейти ЗСА і східня Канада найбільше терплять від кислотного дощу. Іронія долі хоче, що великий відсоток цих убийчих опадів бере свій початок в індустріяльних центрах середущих стейтів ЗСА, — от хоч би в долині Огайо чи Тенісі - звідки західні вітри несуть їх з хмарами на схід Америки і Канади.

Тож нема чого дивуватися, що населення цих частин країни, які терплять від кислотного дощу, протестує і вимагає акції. Однак і індустрія не дає за вигране і робить усе можливе, щоб уникнути коштів. Створилася контроверсійна ситуація, в якій іде натиск на Уряд з обох сторін і акція або брак такої акції віддзеркалює чия сторона в даному моменті переважає.

Із назначенням Д. Ракелгавза в травні минулого року на нового голову федеральної Аґенції охорони довкілля постали надії на покращання ситуації. Договір, підписаний представниками ЗСА і Канади 23-го серпня, м. р., щоб спільно прослідити наскільки індустрійні центри стейту Огайо і провінції Онтаріо занечищують повітря, скріпили ті надії. Обраховують, що під сучасну пору найменше 24 мільйонів тонн самих двоокисів сульфату виходять річно у повітря з коминів лише американських фабрик, сталеварень, електрівень і т. д. Це не включає індустрії Канади. Аґенція охорони довкілля запропонувала, щоб цю кількість зменшити на 8 мільйонів тонн. До 1-го жовтня, м. р., мав бути виготовлений плян контролі як це осягнути.

Скоро, однак, виявилися трудноші в нутрі самого Уряду у Вашінґтоні. Аґенція охорони довкілля була за сильною і негайною контролею, тим часом Департамент енергії хотів, щоб контролю відкласти на пізніше, а покищо переводити більше досвідів над кислотним дощем і пробувати зменшити кислоту води в загрожених озерах, даючи у воду вапно. Преса рівнож пише, що директор Бюра фінансів Дейвід Стокман є теж проти пляну Аґенції охорони довкілля, бо він є получений з великими коштами. Останньо і сам Д. Ракелгавз уже заговорив про труднощі з цією проблемою, підкреслюючи, що у висліді змін негайно не менше як 150,000 людей втратило б працю у копальнях вугілля. Минулого року Крайовий союз губернаторів назначив був з-поміж себе Комісію кислотного дощу. Ця Комісія голосами восьми до трьох погодилася, що конечно треба контролі кислотного дощу, але не могла узгіднити між собою як цю контролю перевести і хто мав би за це платити. Дата 1-го жовтня уже давно минула, а пляну ще не прийнято. Запитуваний, коли такий плян буде проголошений, Ракелгавз лише висловив надію, що може це станеться ще перед виборами на президента в 1984 році.

Останньо проблема кислотного дощу в ЗСА набрала політичного забарвлення. Зближаються вибори в Америці і кандидати з тим більшою увагою розглядають справи, які турбують людей. Це виявилося недавно 8-го січня, ц. р., в Менчестері в стейті Ню Гемпшир. На конференцію на тему кислотного дощу, що її зорганізувала Організація приятелів землі і громадських організацій стейту Ню Гемпшер в справі кислотного дощу (Friends of the Earth and the New Hampshire Citizens Task Force on Acid Rain), прибуло 500 делеґатів із 30-ти стейтів ЗСА і з Канади. З-поміж восьми демократичних кандидатів на президента виступили шість кандидатів особисто, а саме Волтер Мондейл, Джан Ґленн, Джессі Джексон, Ален Кренстон, Ґері Гарт і Ернест Голлінґс, заявляючи як вони розв'язали б справу кислотного дощу. Два інші кандидати, Рубін Ескю і Джордж МекҐоверн були перешкоджені і не могли прибути. Президент Реґен, його заступник Буш як теж Дейвид Стокман і Вілліям Д. Ракелгавз були теж запрошені, але вони відмовилися від участи. Дотепер — це була найбільша конференція в справі кислотного дощу. Вона яскраво вивела перед очі всіх загрозу, що зависла над Америкою від цього страхіття. Шерон Френсис, яка проводила зібранням, висловила надію, що це може спонукає Уряд у Вашінґтоні як і Конґрес проявити більшу активність у цій справі. Найближча будучність покаже наскільки ці надії сповняться.

В іншій моїй статті на тему кислотного дощу „Кислотний дощ — проблема життя і смерти" („Свобода", 8-го липня, 1983) ми згадували, що Европа має теж проблему з кислотним дощем. Його спричинюють кислоти, що їх виділює індустрія Англії, обох Німеччин, Чехо-Словаччини, Польщі, Румунії і інших країн. Ця криза набирає щораз більше драстичних форм. У Західній Німеччині вона рівняється катастрофі.

Про це пише почитний американський тижневик „Тайм" з 9-го січня, ц. р., зосереджуючи свою увагу на ситуації лісів у Західній Німеччині. В Баварії в 1982 році лише 9 відсотків лісів були ушкоджені кислотним дощем. Тепер, як подає Міністерство внутрішніх справ у Бонні, вже 34 відсотки лісів гине від кислотного дощу. Обраховують, що 15 відсотків німецьких дубів і 26 відсотків буків є ушкоджені. Ще гірше є із чатинними лісами. В республіці Гессен 10 відсотків смерек уже загинули. В околицях Гамбурга 25 відсотків сосон гинуть.

Німецьке населення називає це явище „Waldsterben" (завмирання лісів). Листки і шпильки на деревах маліють кожного року, згодом жовкнуть і опадають на землю. Чатинні дерева, багато з них має 150 років і більше, перестають випускати нові шпильки, їхнє коріння і

Закінчення на ст. 4.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Фундація Українського Вільного Університету в ЗСА

повідомляє та запрошує всіх Вельмишановних Членів Фундації УВУ на

Загальні Річні Збори Фундації

що відбудуться

в неділю, 26-го лютого 1984 р., о год. 4-ій по пол. в домівці при 136 Друга Авеню, Ню Йорк, Н. Й.

Порядок нарад буде поданий на зборах.

За Управу Фундації Українського Вільного Університету:

Д-р Петро Ґой, в. р. *(Голова)* — **Д-р Дмитро Боднарчук, в. р.** *(Секретар)*

В 1982 році вийшло друком третє видання сімтомової наукової праці під заголовком

"EDUCATION"

о. д-ра Остапа Е. Оришкевича

Це видання є призначене для бібліотек великих університетів. Його можна замовляти, пишучи на адресу:

Rev. Dr. Ostap E. Oryshkewych,
373 Carmel Road
Millville, N.J. 08332
Tel.: 609-825-4826

50,000 ДОЛ. ЗА 10 ДОЛ.

У ВІЦІ ВІД 25 РОКІВ ЗА 10 ДОЛ. (МАЙЖЕ 3 ЦЕНТИ ДЕННО) МІСЯЧНОЇ ВКЛАДКИ МОЖНА ЗАБЕЗПЕЧИТИСЯ НА 50,000 ДОЛ., ПРИДБАВШИ 5-РІЧНУ ТЕРМІНОВУ ГРАМОТУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ. ПО ІНФОРМАЦІЇ СЛІД ЗВЕРТАТИСЯ ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ, АБО ПИСАТИ ДО ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ УНСОЮЗУ В ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

СЕНАТОР ЕРНЕСТ Голлінґс, один з кандидатів Демократичної партії на президента, заявив під час інтерв'ю, що президент Роналд Реґен, на його думку, відтягне американських морських піхотинців з Бейруту за приблизно 30-40 днів і не дозволить, щоб ця справа стояла на перешкоді у його перевиборі. Крім того, відтягненням вояків Президент відпружить загальну політичну ситуацію, яка з кожним днем наростає в ЗСА. „Я думаю, що рішення в тій справі вже було прийняте членами так званого „кухонного кабінету" Р. Реґена. Питання тепер стоїть, як і коли", — заявив Голлінґс кореспондентові газети „Дейлі Ньюз".

УІА проголосив...

Закінчення зі ст. 1.

тут продовжуватиме зустрічі молодих українських професіоналістів під проводом голови цієї Комісії Юрія Мартинюка. Група цих молодих людей, серед яких деякі займають дуже важливі й високі становища в економічних, індустріяльних, мистецьких, політичних та інших сферах американського життя, це — чудовий матеріял для вербування серед них добровільних працівників, а то й довічних членів Українського Інституту Америки. Найближчі зустрічі зосереджуватимуться на темах, як розгорнути життьові успіхи включно з фінансовим плянуванням.

У мистецькій частині програми запляновaний 12-тижневий курс, що відбуватиметься кожної середи і складатиметься з двох частин: 1) „Бандура І", себто наука будови цього українського народного музичного інструменту, що сягає своїм початком XIУ століття, під фаховим доглядом майстра Кеннета М. Блюма (6:30-8-ма год. вечора), і „Бандура II", тобто початкові та заавансовані інструкції гри на бандурі членами ансамблю „Гомін Степів" (8:10-9:45).

Вокальна Академія при УІА в співпраці з Українським Музичним Інститутом вестиме курси таких інструкторів: Андрій Добрянський, і Тома Гриньків: наука співу, Т. Гриньків і д-р Юліяна Осінчук: гра на фортепіяні, Галина Стрілець: гра на скрипці, Нестор Цибрівський гра на челю.

Заплановані також лекції та відчити в співпраці з УНІГУ: „Російська інтелігенція і українська проблема напередодні революції 1917 року" відчитає д-р Ольга Андрієвська; „Жидівська тема в українській літературі XIX і початків XX століття" виголосить проф. Григорій Грабович; „Аналіза повстання Богдана Хмельницького" — проф. Франко Сисин.

Серії викладів у формі дискусійних панелів організовані самим Інститутом включатимуть: „Українська політична діяльність і впливи у Вашінгтоні"; „Українське відображення в американській пресі, радіо й телебаченні".

Акредитовані курси починаються 6-го лютого і кінчаються 15-го травня. Реєструватись треба у Ганterському коледжі.

Неакредитовані курси і лекції починаються 3-го лютого і триватимуть до 24-го травня. Реєструватись на ці курси слід в Інституті: Ukrainian Institute of America, 2 East 79th Street, New York, N. Y. 10021, tel.: (212) 288-8660. Там же можна довідатись докладніше про дати різних імпрез і замовити книжечку весняної програми Українського Інституту Америки.

ВАТИКАНСЬКІ КРИТИКИ

У редакційній „Ватикан і 'воєнні злочинці' " („Свобода", ч. 21 з 3-го лютого) треба читати: „Американське повідомлення, якому заперечили згадані ватиканські історики..." — Ред.

Посвячення нового іконостасу в церкві св. Михаїла

Субота і неділя, 19-20 листопада 1983 року, залишаться пам'ятковою датою для парафіян української католицької церкви св. Архистратига Михаїла в Дірборні, Миш. В суботній день Владика Інокентій у супроводі о. пароха Вейна Ручґи та священиків сусідніх парафій посвятив новозбудований іконостас в церкві, парафіянами якої є в більшості українці другого, третього, а то й четвертого поколінь; тим більшою річчю є те, що така громада здобулася на це велике і гарне діло. Воно стало дійсністю завдяки жертвенності і кропітливій праці цієї маленької української громади на західніх передмістях Дітройту.

Мистецьке оформлення іконостасу притягає увагу, викликаючи захоплення у тих парафіян, які вперше бачать стилеву красу нутра нашої церкви і які, розуміючи значення ікон, ще більше пізнають красу українського обряду—того обряду, що його так немилосердно нищить ворог-окупант на рідних землях.

При вході до церкви вітали Владику Інокентія члени будівельного комітету П. Папінчак українською мовою і Р. Бойко—англійською. Церква в суботу 19-го листопада була виповнена парафіянами та гостями із сусідніх парафій. Після чину посвячення новозбудованого іконостасу відбувся бенкет, який почав молитвою парох церкви Непорочного Зачаття о. Бернард Панчук, ЧСВВ. Проводив бенкетом Ігор Козак, довголітній заслужений член церковного комітету, невтомний працівник і дорадник пароха.

Музичну програму виповнила співачка Христя Липецька, яка своїм приємним голосом та добірною програмою захоплювала слухачів. Фортепіяновий супровід Олі Соловій був також своєрідним концертом.

Прочитано на бенкеті архиєрейське благословення Блаженнішого Патріярха Йосифа. В ньому він заохочував парафіян до дальшої праці та посвяти для загального добра. Про духовне відновлення парафії говорив парох о. Ручґи. Хоч сам отець-парох словінського походження, він полюбив все, що українське, і старається зберегти український характер парафії, доказом чого є його праця при здійсненні цього великого задуму. Отець подякував усім тим, що співпрацювали при розбудові парафії. Владика Інокентій висловив свою радість і вдоволення, побачивши відновлену церкву та залю, заповнену парафіянами, серед яких було багато молоді. Владика теж висловив признання усім членам парафії і хорові за плекання церковної музики, вказуючи на те, як багато громада може осягнути, коли в ній панує мир і згода. Досягнення цієї невеликої парафії може стати прикладом, гідним до наслідування. Він згадав також покійного колишнього пароха о. крилошанина Прокоповича, який поклав підвалини для цієї парафії.

Наступного дня, в неділю 20-го листопада, Владика відправив Архиєрейську Службу Божу в асисті о. Ручґи та протоігумена В. Панчука. При вході до церкви вітала його молодь старим українським звичаєм. По Службі Божій при спільному полуденку Владика мав знову нагоду ще краще познайомитися з членами парафії, звертаючи особливу увагу на молодь, яка, маємо надію, буде в майбутньому продовжувати працю своїх батьків та збереже цінності української духової культури, що через дідів та прадідів наростала віками. Владика бачив тут реальне життя, міг бачити, що чекає нашу парафію та тим самим і всі інші парафії на цьому континенті.

Для парафіян церкви св. Михаїла це була незабутня подія.

Андрій Блюй

В БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ наших Найдорожчих, Незабутніх

бл. п. ОЛЕНИ і бл. п. проф. МИХАЙЛА ТЕРШАКІВЦІВ

будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ з ПАНАХИДАМИ

в понеділок, 6-го лютого 1984 р., о год. 9-ій ранку, в каплиці Філії УКУ у Філядельфії, Па.; в неділю, 12-го лютого 1984 р., о год. 12-ій вполудне в церкві св. Ів. Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

Просимо про молитви за спокій душ Покійних.

ДІТИ І БРАТ з Родинами

ДО 1000-ЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСІ-УКРАЇНИ

(35 хорових духовних концертів „а капеля" Дмитра Бортнянського)

ПОВІДОМЛЕННЯ

Фундація Колекції Д. Бортнянського з нагоди Тисячоліття Хрищення України оголошує

КОНКУРС СПІВАКІВ

в організуючий для запису на плити

ХОР та ОКТЕТ СОЛІСТІВ

Співаків хору: сопрано — 8; альтів — 7; тенорів — 8; басів — 8; октава — 2.

Солістів: сопрано — 2; альтів — 2; тенорів — 2; басів — 2.

Ціль виготовлення та випуску платівок, альбому з 5-ти плит, у які увійшли б усі 35 духовні концерти Д. Бортнянського, та буклету, в якому п'ятьма мовами віддзеркалювалися б події Хрищення України, полягає в тому щоб

— увіковічнити для прийдешніх поколінь знаменну подію 1000-ліття Хрищення Київської Русі;

— збагатити відзначення Тисячоліття виданням скарбів музики геніяльного сина українського народу **Дмитра Бортнянського;**

— „відкрити" приховані від народу вже понад 150 років художні та духовні скарби хорових концертів Д. Бортнянського;

— сприяти тому, щоб ім'я Д. Бортнянського стояло поряд з іменами композиторів інших народів, які прикрашують корону загальнолюдської культури;

— сприяти популяризації української культури та надати новий поштовх до піднесення духовости, національної свідомости та гордости нашого народу за свою культуру;

— відвоювати ім'я Д. Бортнянського та його спадщину, яка по праву належить українському народові, українській культурі.

Аплікант повинен мати професійні вокальні дані, повний діяпазон (крім сопрано — з найвищою нотою „сі бемоль" 2-ої октави та тенора — з найвищою нотою — „ля" 1-ої октави) притаманний відповідному голосу, ансамблюючий тембр, чисту інтонацію, сильне звучання середнього реґістру.

На конкурсі будуть переслухані 2-3 арії або пісні вибрані співаком, *перевірений діяпазон голосу та природа* інтонування.

Прослуховування відбудеться:

КАНАДА:
лютий — 15-20, Едмонтон;
березень — 7, Ст. Кетеринс; 14, Ошава; 21, Гамільтон; 25, Віндзор (у Дітройті);
квітень — 7-8, Вінніпеґ; 14, Монтреал; 15, Оттава; 28, Судбурі; 29, Лондон;
травень, 5, 12, 19, Toronto.

ЗСА:
березень, 3, 4, Філядельфія; 10, 11, Ню Йрк, Нюарк; 17, 18, Чикаґо; 24, Клівленд; 25, Дітройт.

Про місце та час прослуховування буде окремо повідомлено апліканта.

Фундація покриває кошти пов'язані з придбанням нотного матеріялу, проведенням проб по „кущах", подорожжю і побутом під час запису (по три тижні 1985 та 1986 рр. в одній з місцевостей Канади або Америки) і виплачує співакам винагороду (гонорар) за домовленням.

Усі вимоги та обов'язки обох сторін будуть закріплені контрактами.

Аплікації з інформаціями про голос, музичну освіту, співацький досвід, ім'я, адресу, телефон та місцевість у якій аплікант плянує співати просимо переслати на одну з адрес реґіонів:

RUS-UKRAINE MILLENNIUM FOUNDATION

TORONTO: 295 College St. W., Suite 300, Toronto, Ontario M5T 1S2

WINNIPEG: 112 Larchdale Cres., Winnipeg, Man. R2K 0C1

EDMONTON: 9530-109 Avenue, Edmonton, Alta., T5H 1C7

NEW YORK: 35-30 89th St., Jackson Hts., New York, N.Y. 11372

PHILADELPHIA: 6311 N. Camac St., Philadelphia, Pa. 19141

DETROIT: 24540 Hill St., Warren, Mich. 48091

CHICAGO: 2231 W. Superior St., Chicago, Ill. 60612

За докладнішими інформаціями просимо звертатися на адреси:

RUS-UKRAINE MILLENNIUM FOUNDATION

TORONTO: 295 College St. W., Suite 300, Toronto, Ontario M5T 1S2. Tel. (416) 968-2804.

EDMONTON: 9530-109 Ave., Edmonton, Alta. T5H 1C7 Tel.(403) 422-3053

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ПІСЛЯ СМЕРТИ

СЛ. П.

МАРІЇ МАҐОЦЬКОЇ

з дому ШМАҐАЛА

в соборі свв. Володимира й Ольги в Чикаґо, Ілл.

відправиться

СЛУЖБА БОЖА

дня 12-го лютого 1984 р., о год. 8:30 ранку.

Родина ТИМЧИШИН

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов у Вічність дня 13-го грудня 1983 р. в Сиракюзах, Н. Й.

наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ І БРАТ

бл. п.

ЯРОСЛАВ ВЕЛИЧКО

Цією дорогою сердечно дякуємо Панству д-р Галині і д-р Святославові Клюфасам за щиру опіку над Хворим в шпиталі і дома.

Щиро дякуємо о. монс. Василеві Середовичеві за уділення св. Тайни Єлеопомазання та за переведення похорону і за прощальну проповідь в часі Святої Служби Божої.

Отцям Кіневі та дияконові д-рові Миронові Ткачеві сердечна подяка за Панахиду в погребовому заведенні і о. Богданові Кіневі за проповідь в англійській мові в часі Святої Літургії.

Голові місцевого Відділу ОДВУ мґр Михайлові Середовичеві за щирі прощальні слова від Організації в часі Панахиди.

Похоронному заведенню Мацко-Вассало щира подяка за взірцеве переведення похорону.

Паням С. Бендерській і К. Робертс за влаштування поминків і Паням, які приготовили солодке, як: Ф. Войтович, Я. Ґудзяк, Е. Бішко, І. Середович і М. Лещишин.

Сердечна подяка Родині Олі Величко-Систа і Казимирові Величко, які прибули з Ню Йорку на похорон та Членам ОДВУ з Рочестеру панам В. Зелез, П. Дзюбі та дир. школи П. Лещишинові.

Щира подяка п. мґр. М. Середовичеві за ведення поминків та п. В. Ревюкові за переведення збірки.

Дякуємо Членам ОДВУ і п. Іванові Пиндусові (УНС), які несли домовину.

Сердечна подяка за переслані квіти Родині Вилсонів (Англія) Форкгемер місцевий Відділ ОДВУ та від приятелів: Беніти Кеннеді, інж. Зенон і мґр Уляна Мазуркевич і д-р Юрій і Наталка Попелі.

За переслані телеграми: ВП. інж. Омелян і Марія Смішкевич, д-р Любомир і мґр Оксана Кузьмаки, д-р Юрій і Зеня Яворські та пані Слюзар та д-р Олег Слюзар.

Спеціяльна подяка за поміч в часі нашого горя п. мґр М. Середовичеві, п. Е. Бішко, п. І. Пиндус, п. П. М. Карпишин.

Всім, які зложили вислови співчуття, усно, листовно, телефонічно та за Служби Божі — щире Спасибі, та Всім, які відвідували Хворого в шпиталі чи дома.

Пожертви на „УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО" в Парижі, Франція.

Ліда і Надзю Вильсон $50.00, Михалина Величко $25.00, мґр М. Середович $20.00, К. Величко $20.00, д-р А. Я. Ґудзяк $20.00, М. Белендюк $20.00, В. Ревюк $10.00, Ф. Войтович $10.00, А. Гірняк $10.00, М. Кривий $10.00, П. Дзюба $10.00, І. Пиндус $10.00, У. Пилипишин $10.00, В. Смага $5.00, В. Ґузиляк $5.00, Е. Тишко $5.00, М. Костик $5.00.

Разом $245.00

Д-р Володимир і Марія Душник на ЗУАДК $35.00

Пожертви на „СИРОТИНЕЦЬ" в Бразилії, зложили:

Ліда і Надзю Вильсон $50.00, К. Величко $30.00, мґр М. Рубич з родиною $30.00, М. Величко $25.00, інж. О. М. Смішкевич $25.00, інж. В. Д. Бутенко $25.00, інж. П. О. Пясецькі $25.00, Каатес $25.00, д-р І. А. Домбчеські $20.00, В. Зелес $10.00, Т. Запеська $5.00, Т. Каменюк $5.00, О. Сиска $5.00, М. Ярема $5.00, В. Смага $5.00, В. Фенцор $5.00, М. Гірняк $5.00.

Разом $300.00

Всім Жертводавцям щиро дякуємо.

Дружина МИХАЙЛИНА ВЕЛИЧКО з Родиною

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

має честь запросити Вас

на **ДОПОВІДЬ** (по-англійськи)

Олександра С. Харківського

члена редколеґії тижневика „Новый Американец" і кореспондента радіо „Горизонт" (Н. Й.)

на тему:

ЯПОНСЬКИЙ ПОЕТ ВАСИЛЬ ЄРОШЕНКО

Неділя, 12-го лютого 1984 р., о 2-ій год. дня Будинок Академії, 206 З. 100 вул., Мангеттен, Н. Й.

Ділимося сумною вісткою, що в четвер, 26-го січня 1984 р., заосмотрений Найсвятішими Тайнами, упокоївся наш Дорогий КУЗИН І ВУЙКО

бл. п.

МИХАЙЛО ДИКУН

народжений 28-го квітня 1905 р. в Стрию, Зах. Україна.

ПАНАХИДА відбулася в п'ятницю, 27-го січня 1984 р., о год. 7:30 веч., в похоронному заведенні New Britain Funeral Home, 111 Chamberline Highway and 444 Farmington Avenue.

Після Святої Літургії в суботу, 28-го січня 1984 р., яка почалася о год. 9-ій ранку в українській католицькій церкві св. Йосафата в New Britain, похоронні обряди відбулися на українському цвинтарі св. Йосафата в Гартфорді, Конн.

Просимо про молитви за Його душу.

Кузин — ЯРОСЛАВ ГОЙСАК з дружиною ОЛЕНОЮ
Сини — ВОЛОДИМИР І ПЕТРО
Сестрінок — ЛЮБОМИР з дружиною і сином у Польщі
Ближча і дальша Родина в Україні і Польщі

В безмежному горю і смутку ділимося болючою вісткою з Рідними, Приятелями і Знайомими, що в середу, 1-го лютого 1984 року відійшов у Вічність наш Найдорожчий, ніколи Незабутній ЧОЛОВІК І БРАТ

бл. п.

РОМАН КОБРИНСЬКИЙ

народжений в Делятині, Україна, 24-го липня 1897 р., інженер лісник, доцент УТГІ, почесний член УТІ, кол. голова ОбУЛІД-у, член-кореспондент НТШ, довголітній член Управи НТШ і директор канцелярії.

ПАНАХИДА - в п'ятницю, 3-го лютого 1984 р., о год. 7-ій веч. в каплиці похоронного заведення П. Яреми в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ — в суботу, 4-го лютого 1984 р., з того ж похоронного заведення до церкви св. Юра, а опісля на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — МАРІЯ
сестра — АННА
та Родина в Америц й Европі

Просимо про молитви за Його душу.

МІНІСТЕР ЗАКОРДОННИХ справ Чіле Хайме дель Вальє заявив, що було б „недоречно" задовільнити вимогу Ізраїля видати колишнього старшину нацистських військ СС Вальтера Равфа. Чілійський міністер зробив свою заяву після годинної розмови з генеральним директором міністерства закордонних справ Ізраїля Давидом Кімхе, який прибув до Чіле спеціяльно, щоб домовитися про видачу 77-літнього Равфа, якого обвинувачують у масовому вбивстві жидів під час Другої світової війни.

ДЕМОКРАТИ, ЯКІ МАЮТЬ більшість голосів в Палаті Репрезентантів, прийняли незобов'язуючу Уряд резолюцію, яка вимагає від президента Роналда Реґена негайно відтягнути з Бейруту американських морських піхотинців, які, разом з французькими, італійськими і британськими вояками творять там так званий мирний корпус, завданням якого є не допустити до поширення громадянської війни в Ливані. Речники Білого Дому заявили, що резолюція демократів є прямим встряванням у справи Уряду, який поробив різні заходи на Близькому Сході, щоб довести до загального замирення в Ливані і відтягнення з тієї країни не тільки корпусу миру, але також війська Ізраїля і Сирії, які, на думку Державного департаменту, є головною перешкодою до привернення миру. Цієї справи не мусять знати усі конґресмени, — заявив заступник пресового секретаря Білого Дому Леррі Спікс, — але спікер Палати Томас О'Нілл і конґресові лідери повинні були ці речі узглядити. Президент Роналд Реґен заявив кореспондентам, що він не приділятиме уваги згаданій резолюції. Політичні спостерігачі думають, що передвиборча кампанія в ЗСА може ускладнити відносини на Близькому Сході, бо її напевно захочуть використати противники ЗСА.

Криза...

Закінчення зі ст. 2.

стовбурі звужуються, сохнуть, і дерево вмирає. Шкоди для лісового і деревного промислу виносять 509 мільйонів долярів річно.

Ще гірша є моральна шкода. Життя німецького народу століттями було тісно пов'язане з їхніми чатинними і буковими лісами. Їхня любов і прив'язання до їхніх дрімучих лісів проявилася в творах Ваґнера, Ґете, Брехта і Братів Ґріммів. Як подає кореспондент журналу „Тайм", німці є приголомшені масовим завмиранням їхніх лісів. Опитування Алленсбаха, переведені минулого жовтня, коли в Західній Німеччині відбувалися протести проти насаджування американських нуклеарних ракет, виказують, що більшість німців журилася більше тим, що їхні ліси вигибають, як збільшеним нуклеарним зброєнням.

Мимохіть насувається думка, а як є в Україні і взагалі у країнах східнього бльоку? Скупість вісток звідтіля не дає можливости мати повного образу кризи. А вона напевно є. Бож хмари, насичені кислотним дощем, не знають меж. Західні атлантійські вітри, які переважають в Европі і сягають глибоко в Україну, несуть ці мари і тамтуди. Завдяки цим вітрам північні узбіччя Карпат в Україні все були щедрі в атмосферичні опади. Чи сьогодні ця ж сама доля, що й західньоевропейських лісів, чекає українські смереки, тиси і буки?.

Балтиморський щоденник „Івнінґ Сан" у редакційній статті „Лекція Европи" з 10-го вересня, м. р. пише як одна німка на відвідинах у Балтиморі, подивляючи красу і зелень мерилендського підгір'я, зі сумом підкреслювала:

— „У вас не видно мертвих дерев, а наші ліси є повні мертвих дерев — це кислотний дощ..., перед нами настає просто вибір: або індустрія або здорове довкілля..." І редактор закінчує цю свою статтю словами: ... очевидно, це і в нас може статися, по суті, вже є докази того... це не мусить статися, але трагічний досвід, що його переходить Европа, остерігає нас перед тим.

Це справа не однієї групи людей, не одного стейту чи групи стейтів. Може найкраще це схарактеризував С. Дейвід Фріман, директор Федерального уряду долини Теннесі (Tennessee Valley Authority), на згадуваній раніше конференції у Манчестері, Ню Гемпшир. Між іншим, індустрія в долинах рік Теннессі і Огайо спричинила те, що цей простір є одним із тих центрів, які виділяють у повітря надмір сірчаних кислот. Він сказав: „Кислотний дощ є ворогом так півночі як і півдня. Ми всі разом маємо спільний клопіт".

Успішна розв'язка, чи то у місцевому чи світовому маштабі, залежить від спільної акції усіх разом — уряду, індустрії і населення. Чим скорше всі це зрозуміють, тим легшою буде розв'язка. Щоб лише не було запізно...

ВЕЧІР ПОЕЗІЇ В РАТҐЕРСІ

Ню Бранзвик, Н.Дж. — Український Студентський Клюб тут при Ратгерському університеті влаштовує Вечір читання поезій Богдана Бойчука в середу, 8-го лютого, о год. 8-ій вечора в студентському центрі Даґлес в кімнаті ч. 312. Читатимуть твори сам автор в українській мові і поет Марк Радмен в англійській. Вступ вільний.

Як бути...

Закінчення зі ст. 2.

усвідомлюють собі причини їх. А тут автор переконливо показує одну з найважливіших причин: різнонаціональний склад совєтської імперії й армії, московський шовінізм до „інородців" і свідомий чи підсвідомий спротив, зокрема українських вояків, які добровільно й масово здавалися в полон, навіть не знаючи, що може чекати їх від нового ворога — німецького нацизму.

Навіть ті чужинці, які неприязно ставляться до всякого, в тому й українського, націоналізму, перечитавши книжку Чуба, мусять призадуматися над тим, які можливості могли б дати їм описані автором факти в їх політиці чи в потенціяльному воєнному конфлікті з СССР.

Друга книжка — маленького формату й лише 50-сторінкова, а тому легка до прочитання й „стравлення" інформаційна брошура. „How Moscow russifies Ukraine" може бути зразком того, як видавати такі власне інформаційні матеріяли: ясно, просто, а при тому вичерпно. Коротко викладена історія України і Московії, їх різниці і їх для України трагічні, конфлікти в минулому й сучасному. А далі — окрема історія царської й совєтської русифікаційної політики в Україні (може з дещо заміщним акцентом на долі українців Північного Кавказу, що може дезорієнтувати необізнайомленого читача). Цю книжечку варто закупити й поширити в більшій кількості, поза межами нашого австралійського поселення.

Орп

„Стежками Батьків по Европі" (СБЕ—1984)

Фундація УВУ організує четверту з черги (п'ятитижневу) наукову поїздку „Стежками батьків по Европі" в часі від 6-го липня до 12-го серпня 1984 року для студентів університету під проводом проф. Петра Гоя, мгр Соні Шереґ і студентки Лідії Чорної. Як частина наукової поїздки і курсу—студенти можуть одержати три кредити за курс: Слов'янська культура і цивілізація; брати участь в семінарі „Українці в діяспорі: вибрані проблеми". Курс можна взяти як „електів". Просимо зголосити або придбати наперед згоду вашого декана коледжу чи університету. Оплата за курс 110 дол. Учасники програми СБЕ можуть слухати й інші курси УВУ.

Під час перебування в Мюнхені, крім курсу—одноденна поїздка автобусом в чудові гори Альпи і оглядини історичних замків. „Вікендами"—поїздки в місцевості Баварії та Австрії, де в наслідок війни в таборах біженців жили ваші батьки (Міттенвальд, Бертесґаден, Зальцбурґ, Авґзбурґ й інші). Півдня, як і завжди, приділено на відвідини українських установ і Вільффрідгофу.

14-го або 15-го липня всі учасники наукової поїздки візьмуть участь у жалобних святкуваннях відкриття і посвячення пропам'ятної плити (праця архітекта-мисткині графині Альфеди фон Гогенталь Пулюй) в колишньому кацеті Дахав у пам'ять українських політичних в'язнів. Відкриття меморіяльної плити в тому найстаршому кацеті—це частинний успіх учасників минулорічної наукової поїздки СБЕ, які своєю рішучою демонстрацією у колишньому кацеті Дахав почали успішно акцію проти дискримінації українських політичних в'язнів колись і тепер в тому таборі.

Відкриття меморіяльної плити—це твердий і послідовний крок на шляху до повного визнання наших національних жертв у боротьбі за державність напередодні сорокової річниці визволення з гітлерівських млинів смерти.

Дальші два тижня: Венеція, Рим, Помпеї, Соренто, Монте Карльо, Люрд і Швайцарія. Всюди відвідини культурних надбань „старої землі" — Европи: лекції і виклади професорів з Европи й Америки, зокрема про зв'язки українського світу і про сліди та стежки наших славних предків у тих країнах і місцевостях. Наприклад, у Венеції, крім насолоди її архітектурою, романтикою плавання човном старинними водними каналами-вулицями, чи грою з голубами на площі св. Марка,—гутірка про венецьке посольство виміни до голови української козацької держави гетьмана Богдана Хмельницького і спільне їх плянування оборони Европи.

В дорозі до Помпеї—знову гутірка про Монте Касіно, де на польському воєнному цвинтарі з часів Другої світової війни є сотні намогильних хрестів з написами прізвищ українських вояків. Багато з них у наслідок різних обставин в боротьбі з московським імперіялізмом через сибірські каторги і заслання дісталися до польської армії, зорганізованої на терені СССР генералом Андерсом (дружина генерала є українкою). Згодом у боротьбі з новим наїздником, гітлерізмом, українські вояки в чужих уніформах і під чужими прапорами впали в боротьбі. Ця сторінка наших національних втрат ще до сьогодні зовсім не опрацьована, і український вклад в боротьбу з нацизмом на західньому фронті не знаний і не визнаний.

У Римі авдієнція і поклін вдячности Патріярхові і його праці та цілоденні відвідини українських релігійних надбань і установ. Відвідини старого Риму як також і Ватикану й участь у спільній авдієнції на площі св. Петра. Студенти замешкають у Патріяршому дворі при храмі Жировицької Богоматері і свв. мучеників Сергія і Вакха, який міститься в історичній дільниці старого Риму. Це найстарша українська посілість у вільному світі, яка від 1639 року належить українському народові, це своєрідний доказ нашої історичної присутности в цьому світовому релігійному центрі.

Згодом Монте Карльо—серце французької Рів'єри і милі спомини про дружні взаємовідносини княжної (Ґрейс Келлі) цієї казкової країни з українською молоддю, яка щорічно відвідувала її і її країну. У Люрді зорганізована участь в релігійних походах, де незабутній спомин залишає вид люрдської святині на золоті бані української церкви, які заховалися у зелені сусідньої гори.

Опісля Швайцарія і лекції світової слави економіста-аналітика проф. Богдана Гаврилишина, гостинність його родини і участь у Вілларсі у святі швайцарської самостійности та в народному гулянні на вулицях мальовничої альпійської оселі.

Після повороту у Мюнхен, останній тиждень: оглядини культурних пам'яток в Парижі, Версалі, а також українських історичних і культурних надбань: ритина-різьба в бронзі „Битва козаків під Берестечком", яка міститься в старовинній французькій церкві; могила Симона Петлюри; місце вбивства і церква св. Симона, в якій Головний Отаман дістав першу допомогу; дім-бібліотека НТШ в Сарселі, зустріч з місцевими українськими студентами та інше.

В Брусселі відвідини старого кварталу, військового музею, в якому поруч інших армій є також представлені строї вояків і старшин армії української держави 1918-20 років. Покладення вінків на могилах творців новітньої історії України в Парижі, Роттердамі і Мюнхені.

В кожній з дев'яти країн Европи буде подана коротка історія наших зв'язків чи поселення; далі відвідини українських установ і провідних людей, зокрема зустріч ровесників студентів, бо від них з вами, ваших спільних домовлень, розуміння і праці буде залежати, куди поведуть у близькому майбутньому наші національні стежки.

Спільність перебування студентів в українських гуртожитках, на курсах, в науковій поїздці та прогульках, а зокрема із своїми ровесниками і професорами, що постійно замешкують у різних країнах нашого поселення, ми будемо старатися використати на те, щоб творити велику 8-мільйонову українську родину поза межами батьківщини, тип українця в діяспорі.

Де лиш доля чи професійна праця не закине наших молодих людей у майбутньому у їх зрілому віці, всюди вони зможуть і знайдуть своїх друзів рідних по крові братів і сестер, таких самих, як і вони, синів і дочок поневоленої України. А знання і спільність почувань спрямовуватиме їх дальший шлях.

Для всіх студентів декілька годин буде приділено справам і проблемам поселення українців в діяспорі. Це, на нашу думку, одна із найважливіших і найбільш занедбаних ділянок, так конечно потрібних для самопізнання і збереження нашої національної субстанції поза межами України.

Кошти: дорога літаком просто до Мюнхену—575 дол.; Eurailpass 1-ої кляси на три або чотири тижні 330 або 410 дол. Разом транспорт—приблизно 985 дол. Повне утримання в українських гуртожитках майже три тижні. Два тижні в часі інтенсивних поїздок: покриття коштів готелів, частинне харчування, автобус на льокальні чи цілоденні прогульки (890-995 дол.). Повний кошторис на 36 днів приблизно від 1,875 до 1,995 дол.

Число учасників у науковій поїздці обмежено до 16 осіб. Перші зголошені будуть прийняті. У всіх справах поїздки, курсів і стипендії слід звертатися до д-ра Петра Ґоя на число телефону: 1-212-228-1394 у вечірніх годинах від 9-ої до 12-ої. За брошурою і аплікаціями на поїздку, курс чи стипендії писати негайно на адресу:

UFU Foundation 203 Second Ave, New York, N. Y., 10003.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!